

DAVRANIŞ BOZUKLUĞU

Davranış bozukluğu nedir?

Çocuklar her yeni gelişim dönemine geçtiklerinde yeni beceriler kazanırlar. Çocuğun edindiği her yeni beceri beraberinde çözülmesi gereken bir sorunu da getirir. Gelişim dönemlerinde karşılaşılan sorunlar olağan ve geçicidir, ancak çocuk bu dönemlerde çevresindeki yetişkinlerin yanlış tutumlarına maruz kalırsa veya sorunlarını çözerken engellemelerle karşılaşarsa, dönemsel (olağan) diye nitelenen bu sorunların çözümü yeni gelişim dönemlerine ve çocuğun ileriki yaşlarına ertelenir. Bu durumlarda ortaya çıkan sorunlar uyum ve davranış bozuklukları olarak adlandırılır. Örneğin, çocuk, sosyal-duygusal gelişimi gereği yaşlarıyla oyun oynaması gereken bir yaşta, sürekli yalnız kaldıysa, ileride içine kapanık bir çocuk ve yetişkin olabilir; veya çocuk gelişimsel olarak kendi kendine üstünü giyinme ve yemek yeme davranışlarını yapabilecek becerilere sahipken, aile tarafından sürekli bu becerilerini sergilemesi engellendiyse, bu alandaki gelişimini fark etmesi ileriki yaşlara kalacağı için yeni gelişim dönemlerinde ortaya çıkacak sorunlarla baş etmesi güçleşecektir. Baskıcı, aşırı disiplinli, aşırı koruyucu ve alaycı, aşağılayıcı aile tutumları da uyum ve davranış bozukluklarına yol açar. Uyum ve davranış bozuklukları yalnızca ailenin yanlış tutumlarına bağlı olarak gelişmez, çevresel faktörlere bağlı olarak da gelişebilir. Yangın, deprem, kaza gibi travmatik olaylar; evdeki kavga ve huzursuzluklar, aile içi şiddet gibi aile içi sorunlar; ölüm veya boşanma nedeniyle anne-babadan uzak kalma gibi kayıp ve ayrılıklar da uyum ve davranış bozukluklarına yol açan çevresel faktörlere örnek olarak verilebilir.

Çocuklarda Görülen Davranış Bozuklukları

Altını ıslatma ve dışkı kaçırma

Psikolojik kökenli kekemelik

Parmak emme

Tırnak yeme

Fobiler ve korkular

Yeme bozuklukları ve iştahsızlık

Uyku bozuklukları

Mastürbasyon

(kendi kendini tatmin etme)

İçe kapanıklık

Çalma

Yalan söyleme

Aşırı hareketlilik

Saldırganlık

Saç yolma

Uyur gezerlik

Bağımlılık

Aşırı inatçılık

Uyum Bozukluğu ile Normal Davranışı Birbirinden Ayırt Etmek

Aileler genellikle, çocuğun gelişim dönemine bağlı olarak yaşadığı olağan sorunlarla, uyum bozukluğu olarak kabul edilen davranışlar arasında ayırım yapmanın zor olduğunu ifade eder. Anne-babalar için bu ayrımı sağlıklı biçimde yapmak çok zordur, ancak belirli kriterleri göz önünde bulundurarak en azından bir uzmana başvurmaları gerekip gerekmediğini tespit edebilirler. Örneğin, alt ıslatma davranışını ele alalım. Bir buçuk yaşında tuvalet eğitimi almış bir çocuğun, ilk 1-1,5 sene zaman zaman altına kaçırmaması normaldir. İlk zamanlar çocuk kaslarını kontrol etmekte güçlük çekebileceği için tuvalet

eğitimini takiben gece ve gündüz görülebilen alt ıslatma davranışı normal kabul edilmelidir. Çocuk 3,5-4 yaşından sonra da alt ıslatma davranışına devam ediyorsa bu davranış uyum bozukluğu olarak kabul edilebilir; çünkü artık yeni bir beceriyi (tuvalet eğitimi) kazanmak için gerekli olan adaptasyon süreci aşılmıştır. Bunun gibi, bebeklik dönemindeki parmak emme davranışı normal kabul edilirken, 1 yaşından sonraki parmak emme davranışı uyum ve davranış bozukluğuna işaret eder. Anne-babaların çocuğun hangi yaşta karşılaştığı sorunların normal, kısa süreli ve geçici olduğunu tespit edebilmesi için bu konularda bilinçli ve bilgili olması gerekmektedir. Çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda çok okuyan bilinçli aileler bile bu tip sorunları fark etmekte güçlük çekmektedirler.

Çocuğun Davranışlarını ve Uyum Sürecini Zorlaştıran Etkenler

1. Bedensel Engeller

- a)Bireyin Engelli Olması
- b)Bireyin Uzun Süreli Hastalıkları ve İlaç kullanımı
- c)Kaza ve çok Geçirme
- d)Salgı Bezlerinin Az ya da çok alışması

2. Fizyolojik Gereksinimler

- a)Beslenme
- b)Barınma
- c)Giyinme
- d)Dinlenme
- e)Uyuma

3. Aileden Kaynaklanan Nedenler

a)Yanlış Anne Baba Tutumları

- Otoriter anne baba tutumu
- Aşırı hoşgörölü anne baba tutumu
- Koruyucu anne-baba tutumu
- Tutarsız anne baba tutumu
- İlgisiz anne baba tutumu

b)Parçalanmış Aile

c)Anne Baba Arasındaki İletişim Bozukluğu

Uyum ve Davranış Bozukluk Tedavisi

Ailelerin uyum ve davranış bozuklukları konusunda çok bilinçli ve dikkatli olmaları, böyle bir sorundan şüphelendiklerinde bir uzmana başvurmadan çekinmemeleri gerekir. Uzman, anne-baba ve çocukla yapılan ayrı ayrı görüşmelerle sorunun sebeplerini tespit ederler. Çocuğun yaş dönemine, sorunun çeşidine ve şiddetine göre aileye gerekli önerilerde bulunur ve gerek görürlerse çocukla belirli bir süre düzenli olarak görüşerek sorunun ortadan kalkmasını sağlarlar. Ailelerin de amacı uzmanların amacıyla paralel olmalıdır; amaç, davranış bozukluğunu ortadan kaldırmaya çalışmak değil, bu bozukluğu ortaya çıkaran sebepleri ortadan kaldırmaya çalışmak olmalıdır.